

Barnbokslut 2024

Stadsbyggnadsnämnden

Innehållsförteckning

1	Barnbokslut	3
1.1	Förändringar i verksamheten samt resurssättning som påverkat barnrättsarbetet	3
1.2	Analys.....	4
1.2.1	Summering av föregående års utvecklingsområden och insatser	4
1.2.2	Förflyttningar i arbetet med de grundläggande artiklarna och övriga artiklar	5
1.3	Det nya nuläget och vägen framåt	8

1 Barnbokslut

1.1 Förändringar i verksamheten samt resurssättning som påverkat barnrättsarbetet

I det nya organisatoriska landskapet för de stadsutvecklande förvaltningarna har det bedrivits ett intensivt arbete med att beskriva och implementera nya stadsutvecklingsprocesser. Under 2024 har fokus legat på att integrera det sociala perspektivet med sociala konsekvensanalyser och barnkonsekvensanalyser i planerings- och exploateringsprocessen (PLEX), vilken löper genom olika stadsutvecklingsskeden och olika förvaltningars ansvarsområden. Arbetet har tydliggjort vid vilken tidpunkt och hur de sociala aspekterna ska inkluderas i processen. I samband med att PLEX-processen vid årsskiftet 2024/2025 övergår från utvecklingsprojekt till förvaltning har det identifierat att ett fortsatt arbete kommer att krävas med implementering i delprocesserna i PLEX. Gällande barnkonsekvensanalys gäller detta särskilt delprocesser som detaljplaneavdelningen ansvarar för.

Arbete med sociala aspekter i översiktlig, strategisk och taktisk planering har också kommit en bit på väg under 2024. Detta arbete kommer att fortsätta under 2025. En fördjupning kan behövas gällande barnperspektivet inom fler delar av förvaltningens verksamhet under 2025, bland annat gäller detta bygglovsverksamheten.

Resurser för att förbättra barns villkor

Barnkonsekvensanalyser genomförs inom ramen för detaljplaneprojekt och programarbeten. I vissa större projekt genomförs fördjupade barndialoger med stöd av konsulter.

Under året har förvaltningen fortsatt arbete med att ta fram en gemensam vägledning för delaktighet och inflytande i stadsutvecklingen i samverkan med de andra stadsutvecklande förvaltningarna. Här har identifierats att behoven är stora av mer stöd när det kommer till att planera och genomföra delaktighet. Delaktighet och inflytande för barn är en viktig del av detta arbete.

I verksamhetsuppföljning och planering under året har barnrättsarbetet lyfts som ett utvecklingsområde och för att kunna utveckla förvaltningens arbete finns ett behov av mer personella resurser med särskilt fokus och kompetens inom just barnrättsfrågor, barns delaktighet och barns utveckling och behov i olika åldrar.

1.2 Analys

1.2.1 Summering av föregående års utvecklingsområden och insatser

Prioriterade utvecklingsområden	Insatser	Förväntade resultat	Koppling till barnrättsplanens insatser
Uppföljning	Utrönande av förvaltningens system och processer för dokumentation av processer för barnkonsekvensanalyser. Detta har gjorts i samarbete mellan avdelningen för strategi och taktik och detaljplaneavdelningen. Förvaltningen har prövat ett nytt sätt att följa upp genomförda barnkonsekvensanalyser, vilket delvis redovisas i detta barnbokslut.	Större möjligheter att skapa en tydlig bild av ett sammantaget resultat av genomförda barnkonsekvensanalyser samt omfattningen av genomförda analyser och använda metoder och dialogverktyg. Detta behöver följas så att det i tillräckligt stor utsträckning handlar om barns perspektiv och inte enbart ett barnperspektiv	Insats 1:2 Utveckla metoder för att följa upp barns livsvillkor utifrån alla barns lika värde och Insats 2:1 Identifiera hur den egna verksamheten påverkar barns rättigheter utifrån barns olika livsvillkor
Delaktighet och dialog	Förvaltningen har prioriterat att färdigställa vägledningen för delaktighet och inflytande i samverkan med de stadsutvecklande förvaltningarna.	Barn ges större möjlighet att höras och uttrycka sin mening i de frågor som berör dem och det påverkar i förlängningen planeringen.	Insats 1:3 Utveckla metoder för barns delaktighet och Insats 2:2 Identifiera och använda metoder för barns delaktighet som är anpassade utifrån barns olika förutsättningar
Underlag till analys	Förvaltningens kompetens och arbete med social data på karta och stadsformsanalyser har utvecklats vidare under året. Förstudien gällande sociala erfarenheter i samhällsplaneringen är en viktig insats för att skapa tydliga uppdrag för olika förvaltningar och likvärdiga underlag.	Säkerställande av rätt underlag för barnkonsekvensanalyser.	Insats 2:1 Identifiera hur den egna verksamheten påverkar barns rättigheter utifrån barns olika livsvillkor
Kunskapshöjande insatser	Under våren genomfördes en årlig grundutbildning i social konsekvensanalys och barnkonsekvensanalys. Målgruppen för utbildningsinsatsen är medarbetare inom Göteborgs Stads förvaltningar som arbetar i stadsutvecklingsprocesserna, exempelvis som planhandläggare, projektledare, landskapsarkitekt eller utvecklingsledare.	Stärkt kunskap om barnrätt och vad barnrättsarbetet innebär i förvaltningens uppdrag.	Insats 1:1 Öka den grundläggande kompetensen om barns rättigheter

1.2.2 Förflyttningar i arbetet med de grundläggande artiklarna och övriga artiklar

1.2.2.1 Artikel 2 – principen om icke diskriminering

Förvaltningen har, i samverkan med exploateringsförvaltningen, genomfört en förstudie om kunskapsunderlag gällande sociala erfarenheter i samhällsplaneringen. Arbetet med att skapa en tydlighet och systematik kring kunskapsunderlag om sociala aspekter har betydelse för att barns rättigheter ska kunna beaktas på ett likvärdigt sätt i stadsplaneringsprojekt.

Under året har förvaltningen även förstärkt bemanningen med GIS-analytiker vilket innebär att arbetet med utvecklingen av social data på karta fått bättre förutsättningar.

1.2.2.2 Artikel 3 – barnets bästa

Begreppet barnets bästa kan appliceras på ett barn, eller flera barn i en familj. Bostadsanpassningsenheten har sedan 2022 en rutin för tillämpningen av barnkonventionen med fokus på barnets bästa och de övriga grundläggande artiklarna. Vid en prövning om bostadsanpassningsbidrag kan barn vara direkt eller indirekt berörda. Det kan vara barn med funktionsnedsättningar, syskon till barn med funktionsnedsättningar eller barn till föräldrar med funktionsnedsättningar. I beslut om bostadsanpassningsbidrag tar handläggarna hänsyn till såväl barnkonventionen, föräldrabalken och bostadsanpassningslagen. Enheten har under 2024 arbetat vidare enligt framtagna rutiner. Ärenden och ansökningar om bostadsanpassningsbidrag som berör barn tas upp vid gemensamma handläggarmöten. Vid beslut om avslag anges alltid tillämpningen av barnkonventionen och de konsekvenser som beslutet kan komma att få för barnet. Besluten är möjliga att överklaga.

Begreppet barnets bästa är också applicerbart på gruppnivå i stadsplaneringsprocesser. Förvaltningens främsta verktyg för att arbeta med barnrättsfrågor i stadsplaneringen är barnkonsekvensanalys.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade år 2024 att genomföra granskning av 26 detaljplaner. I planbeskrivningarna belyses sociala förutsättningar och sociala konsekvenser, med några få undantag.* I granskningsskedet har i de flesta fall ett samråd redan genomförts. Den sociala konsekvensanalysen och barnkonsekvensanalysen kan vid behov ha reviderats efter samrådet. I detta skede har alltså processen kommit långt.

Bland dessa 26 detaljplaner, som oftast har påbörjats långt tidigare, finns ett exempel på en barn- och ungdomsdialog i Fiskebäck gällande detaljplan för bostäder och verksamheter vid Hälleflundregatan i närheten av Fiskebäcksbadet. Andra exempel är detaljplan för hamnverksamhet i Arendal, vilken bland annat innebär flytt av färjeterminaler, som lyfter ett tydligt barnperspektiv i utformning av miljöerna kring nya terminaler. En detaljplan vid Doktor Allards gata i Guldheden är komplex och behandlar ingående de värden som finns kopplade till grönområdet Viggeliden samt hanteringen av konsekvenserna av nybyggnation ur flera olika perspektiv, bland annat ett barnperspektiv. 2024 genomfördes intervju med skolrektor och pedagog på plats i Viggeliden för att förstå hur områdets skolverksamheter och barn nyttjar platsen. Föreslagen bebyggelse tar i anspråk delar av det som idag kan användas för lek, vilket bedöms som en negativ konsekvens för områdets betydelse för samspel då viktiga rekreativa ytor minskar. Som en åtgärd har ett parkförslag tagits fram som syftar till att utveckla och stärka befintliga värden, bland annat lekvärden längs Viggeliden. En detaljplan för bostäder, centrumutveckling och infrastruktur vid Kämpegatan inom stadsdelen Gullbergsvass innebär utveckling av platsen till en säkrare och mer tillgänglig stadsdel jämfört med dagens mycket trafikala prägel. Samtidigt konstateras att platsen kommer fortsatt inte att vara den mest lämpliga för barn då den är omringad av stora

mängder trafik. Bostadsgården är den fria som tillskapas och som direkt lämpar sig för barns lek och vistelse. En detaljplan för bostäder vid Hembyggarevägen i stadsdelen Sävénäs benämner negativa konsekvenser för barn i och med att mark tas i anspråk som idag används för lek och pulkaåkning. Samtidigt bedöms inte barns möjligheter till fortsatt lek i parken bli påverkade. En detaljplan för blandad stadsbebyggelse vid Frölunda torg hade under workshopar om sociala konsekvenser och barnkonsekvenser ifrågasatts utifrån brister gällande grönområden, ytor för rekreation samt platser för barn och ungdomar. Förstärkningsåtgärder för Spinettplatsen (utanför planområdet) har sedan tagits fram, i syfte att kompensera för brister inom plan- och närområdet.

Denna sammanfattande beskrivning utgör några exempel på hur barnets bästa iakttas och kan hanteras i detaljplanearbeten.

*I några fall har nämnden fattat beslut om uppdrag, samråd och granskning vid ett och samma tillfälle, vilket innebär att dessa projekt inte har kommit lika långt i processen eller berör väldigt avgränsade projekt som till exempel en ändring av en befintlig detaljplan.

1.2.2.3 Artikel 6 – barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling

Under 2024 genomförde stadsbyggnadsförvaltningen cirka 25 samråd av detaljplaner och ett fåtal program. Här görs ett nedslag i två förslag till detaljplaner och ett program som innehöll förskola och skola. Den första var detaljplan för bostäder och förskola m.m. vid Skanstorget inom stadsdelen Haga. Gällande detta förslag framgår av en särskild rapport gällande social konsekvensanalys och barnkonsekvensanalys att förslaget bidrar delvis till att möta behovet av platser för barn. För barn innebär förslaget att det tillkommer en förskola med ändamålsenliga lokaler. I konsekvensanalysen konstateras att förslaget brister då förskolegården var liten. Eftersom det finns ett behov av platser för barn att leka på nämns att torget eventuellt skulle kunna fylla detta behov beroende på utformning. Den andra var detaljplan för skola, förskola och bostäder väster om Ebbe Lieberathsgatan inom stadsdelen Krokslätt. Syftet med planen är att möjliggöra att området omvandlas från industri- och verksamhetsområde till ett område med blandad stadsbebyggelse. Av planbeskrivningen framgår att andelen fria per barn gällande den nya skolgården ligger i nedre delen av det rekommenderade spannet utifrån kommunens egna nyckeltal. Det har bedömts som ett nödvändigt avsteg utifrån föreliggande behov i området. På grund av att projektet hamnar på 15 kvadratmeter per elev (acceptabel nivå enligt Göteborgs Stads riktlinje) planeras också för kompensatorisk fria i närliggande grönområden och/eller skolgård på tak. Frågan om kompensatorisk fria ska studeras vidare i nästa skede av detaljplanearbetet.

Förslaget till program för del av evenemangsområdet inom stadsdelen Heden innehåller två alternativ för förskola och grundskola. Det skapar olika förutsättningar för fria för förskole- eller skolelever. I det fall en förskola planeras på tomten så finns möjligheten att skapa en tillräcklig fria enligt stadens riktlinjer. Vid planering av en skola på tomten krävs det ett samnyttjande av serviceytan vid Ullevi, för att få till en tillräcklig fria. Hur detta samnyttjande ska utformas är inte klarlagt i programmet och vilka konsekvenser det får på friytans kvalitet kunde därför inte bedömas i samrådshandlingen. Planprogrammets genomförande ger såväl positiva som negativa konsekvenser sett ur socialt perspektiv och barnperspektiv. En av de större brister som identifierats är att utvecklingen av området inte kommer bidra till att lösa innerstadens bristande tillgång till social service (förskola och grundskola) för barnfamiljer.

Dessa tre nedslag får illustrera hur fria för barns utevistelse ofta blir en utmaning vid stadsutveckling och särskilt när det gäller mer centrala lägen. Boverket rekommenderar att varje barn ska ha 40 kvadratmeter att röra sig på i förskola och 30 i grundskola. Hela gården bör vara minst 3000 kvadratmeter stor. Måttan är framtagna både utifrån kunskap om barns lek och rörelsebehov i olika åldrar, och om det slitage som uppstår.

1.2.2.4 Artikel 12 – barns rätt till delaktighet

Under året har förvaltningen fortsatt arbetet med att ta fram en gemensam anvisning för delaktighet och inflytande i stadsutvecklingen i samverkan med de stadsutvecklande förvaltningarna. I januari 2025 ska ett utkast till ny vägledning, baserad på demokrati- och medborgarservice Handbok för delaktighet och inflytande, vara framtaget.

Genom arbetet har det blivit tydligt att behoven är stora när det gäller stöd för att planera och genomföra delaktighet. Gällande barndialoger krävs ofta upphandlingar av konsulter. Det behövs därför framförhållning och en förståelse för processens gång och hur man bäst involverar barn i en process. Samtidigt kan det bli en fråga om tillräckliga ekonomiska resurser.

1.2.2.5 Övriga artiklar i barnkonventionen – kopplat till barnrättsplanens fyra fokusområden

Artikel 31. Barns rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder har stark bäring på stadsbyggnadsnämndens verksamhet utifrån att nämnden har ansvar för att driva och samordna den fysiska planeringen för Göteborg. I många av de beslut som nämnden fattar skapas förutsättningar för goda gestaltade livsmiljöer för barns utveckling och möjligheter finns att bidra till goda uppväxtvillkor i staden med utgångspunkt i de fyra fokusområdena i Göteborgs Stads barnrättsplan - fritid, trygghet, utbildning och hälsa.

Nedanstående är fler exempel på artiklar som beaktas under handläggningsprocessen av bostadsanpassningsbidrag:

Artikel 16. Rätt till privatliv.

Artikel 18. Barnets föräldrar eller vårdnadshavare, har gemensamt huvudansvar för barnets uppfostran och utveckling, med statens stöd.

Artikel 23. Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt

hjälp att aktivt delta i samhället.

Artikel 24. Rätt till hälsa

1.3 Det nya nuläget och vägen framåt

Prioriterade utvecklings-områden	Insatser	Förväntade resultat	Koppling till barnrättsplanens insatser
Uppföljning	Fortsatt utveckling och förfining av metod för att följa upp genomförda barnkonsekvensanalyser. Det kan exempelvis handla om att analysera hur stadsplaneringen bidrar till jämlika uppväxtvillkor. Att finna sätt att återkoppla och kommunicera resultatet av genomförd uppföljning är en del av insatsen.	Större möjligheter att skapa en tydlig bild av ett sammantaget resultat av genomförda barnkonsekvensanalyser samt omfattningen av genomförda analyser och använda metoder och dialogverktyg. Detta behöver följas så att det i tillräckligt stor utsträckning handlar om barns perspektiv och inte enbart ett barnperspektiv	Insats 1:2 Utveckla metoder för att följa upp barns livsvillkor utifrån alla barns lika värde och Insats 2:1 Identifiera hur den egna verksamheten påverkar barns rättigheter utifrån barns olika livsvillkor
Delaktighet och dialog	Implementering av ny vägledning för delaktighet och inflytande i stadsutvecklingsprocesserna. Tydliggörande av arkitekturpedagogik som ett verktyg kopplat till den nya vägledningen, i samverkan med kulturförvaltningen.	Barn ges större möjlighet att höras och uttrycka sin mening i de frågor som berör dem och det påverkar i förlängningen planeringen.	Insats 1:3 Utveckla metoder för barns delaktighet och Insats 2:2 Identifiera och använda metoder för barns delaktighet som är anpassade utifrån barns olika förutsättningar
Processer, rutiner och underlag för analys	Fortsatt arbete med processer och rutiner för sociala aspekter och barnperspektiv i taktisk planering och PLEX. Klargörande kring kunskapsunderlag gällande sociala erfarenheter i samhällsplaneringen. Fortsatt utveckling av social data på karta som kunskapsunderlag. Kartläggning av frågor som berör barn inom bygglovsverksamheten.	Säkerställande av barnperspektiv i stadsutvecklingsprocesserna och rätt underlag för barnkonsekvensanalyser.	Insats 2:1 Identifiera hur den egna verksamheten påverkar barns rättigheter utifrån barns olika livsvillkor
Kunskaps-höjande insatser	Kommunikationsinsatser riktade till förvaltningens medarbetare, exempelvis via intranät (Navet) och genom konceptet strategisk lunchkvart.	Stärkt kunskap om barnrätt och vad barnrättsarbetet innebär i förvaltningens uppdrag.	Insats 1:1 Öka den grundläggande kompetensen om barns rättigheter